

Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om hantering av hittegods;

RPSFS 2010:7
FAP 650-1

beslutade den 10 juni 2010.

Utkom från trycket
den 20 juli 2010

Rikspolisstyrelsen föreskriver följande med stöd av 1 § förordningen (2004:1319) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m., 9 § kungörelsen (1938:677) med vissa föreskrifter rörande polismyndighets befattningsmed hittegods och 13 § 1 förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen och meddelar följande allmänna råd.

Tillämpningsområde och definitioner

1 § Denna författning innehåller bestämmelser om polismyndighetens förfarande med hittegods enligt lagen (1938:121) om hittegods (hitttegodslagen) och lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m. Författningen innehåller även bestämmelser om gods av ringa värde.

2 § I denna författning används följande begrepp med angiven betydelse.

- *Hittegods*: Sådant upphittat gods som avses i hitttegodslagen.
- *Gods av ringa värde*: Gods med ett uppskattat ekonomiskt värde av högst en tusen del av prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och som inte omfattas av hitttegodslagen.
- *Gods med särskilt värde*: Hitttegods av ringa värde som kan antas ha ett särskilt bruks- eller affektionsvärde för ägaren och som är sökbar, exempelvis identitetshandlingar, kreditkort och identifierbara nycklar.
- *Lösen*: Skälig hittelön och kostnader med anledning av fyndet.
- *Institutionsgods*: Sådant gods som upphittats i lokaler eller anläggningar dit allmänheten har tillträde och som man kan förvänta sig att ägaren kort efter förlusten kommer att eftersöka. Sådana platser kan vara nöjes- och idrottsanläggningar, bank- och affärslokaler, sjukhus och liknande.
- *Värdepapper*: Handling som representerar ett ekonomiskt värde för innehavaren, exempelvis sedlar, obligationer, skuldebrev, checkar, biljetter och lotter.
- *Fatalitetid*: Den tid som framgår av hitttegodslagen.

Författningsbestämmelser

3 § Bestämmelser om upphittat gods finns i följande författningar.

- Lagen (1938:121) om hittegods.
- Kungörelsen (1938:677) med vissa föreskrifter rörande polismyndighets befattningsmed hittegods.

- Lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m.
- Lagen (1918:163) med vissa bestämmelser om sjöfynd.
- Lagen (1919:426) om flottning i allmän flottled.
- Lagen (1933:269) om ägofred.
- Kungörelsen (1972:17) om behandling av föremål som upphittats inom flygplats eller på luftfartyg m.m.
- Lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m.
- Lagen (1982:129) om flyttning av fordon i vissa fall.
- Lagen (1984:983) om ensamrätt till bärgning.
- Förordningen (1984:985) om handläggningen av ärenden rörande sjöfynd.
- Förordningen (1985:200) om järnvägs befordringsskyldighet m.m.
- Förordningen (1985:201) om behandling av föremål som har upphittats i spårvägs-, tunnelbane- eller busstrafik.
- Jaktlagen (1987:259).
- Jaktförordningen (1987:905).
- Lagen (1988:950) om kulturminnen m.m.
- Förordningen (1988:1188) om kulturminnen m.m.
- Lagen (1990:712) om undersökning av olyckor.
- 21 kap. byggningsabalken.
- Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om polismyndigheternas hantering av pass och nationellt identitetskort (FAP 530-1).
- Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om flyttning av fordon (FAP 640-1).
- Rikspolisstyrelsens allmänna råd om sjöfynd (FAP 654-1).

Hittegods

Allmänna råd

En förutsättning för att ett gods ska utgöra hittegods är att omständigheterna vid anträffandet av godset tyder på att det inte lämnats kvar avsiktligt. Det innebär att godset på något sätt oavsiktligt har kommit ur besittarens faktiska kontroll.

En cykel som står i ett cykelställ får i allmänhet antas befinna sig i någons besittning. Har den varit uppställd på samma plats under en längre tid kan det ifrågasättas om ett besittningsförhållande verkligen föreligger. Om cykeln börjar förfalla, exempelvis om luft saknas i däcken eller om den är smutsig eller trasig, kan det finnas anledning att anta att besittningsförhållandet har upphört. Är cykeln låst bör man avvakta ytterligare en tid innan man betraktar den som hittegods.

Med hänsyn till svårigheten att avgöra om ett föremål kan betraktas som borttappat bör bedömningen ske med stor försiktighet. Beträffande ett upphittat djur kan det vara särskilt svårt att avgöra om djuret är bortsprunget eller övergivet. Utgångspunkten bör dock vara att djuret är bortsprunget om inte annat framgår. Vid denna bedömning bör särskild hänsyn tas till att katter regelmässigt strövar fritt utan att anses som bortsprungna.

Lagen (1974:1065) om visst stöldgods m.m. gäller inte när hittegodslagen är tillämplig. Det innebär att normalt bör upphittat gods hanteras enligt hittegodslagen. I de fall det är uppenbart att godset frånhänts någon genom brott bör det dock handläggas enligt lagen om visst stöldgods m.m. Ett exempel på detta är att en person anträffar en ganska ny moped, övergiven med uppbrutet tändningslås och han eller hon utan tvekan bedömer att mopeden är tillgripen.

Anmälan om hittegods

4 § Enligt 1 § hittegodslagen ska var och en som hittar något utan oskäligt dröjsmål anmäla fyndet till polismyndigheten.

Allmänna råd

Anmälan kan göras skriftligen eller muntligen och till vilken polismyndighet som helst.

Bedömningen av om oskäligt dröjsmål föreligger bör göras med hänsyn till förhållandena vid anträffandet, godsets värde och omständigheterna i övrigt. En tidsfrist om två veckor bör kunna accepteras .

Mottagande och registrering av hittegods

5 § Hittedeods, som inte är gods av ringa värde, ska i samband med mottagandet registreras i Polisens hittegodssystem. Hittedeodskvitto ska lämnas till upphittaren.

Allmänna råd

Det är viktigt att den som registrerar hittegodset är noggrann vid registreringen och strävar efter att få till stånd en så korrekt klassificering av det förlorade godset och en så bred sökväg som möjligt.

Skador på gods som inte är av ringa värde bör dokumenteras.

Djur

6 § Uppgifter om upphittade sällskapsdjur ska registreras i Polisens hittegodssystem. Anmälan om försvunna sällskapsdjur ska registreras i RAR (Rationell anmälsrutin).

Kontanter

7 § Pengar ska registreras i såväl Polisens hittegodssystem som i kassabok, kassaapparat eller motsvarande. Om möjligt ska pengarna kontrollräknas i upphittarens närvaro.

Registrering i kassabok, kassaapparat eller motsvarande får underlåtas i fråga om belopp understigande ett hundra kronor.

8 § När fatalietiden gått ut ska om möjligt utländsk valuta växlas till svensk valuta innan den registreras i hittegodssystemet. Valuta som inte kan

växlas till svensk valuta ska destrueras och redovisas i kassajournalen i hittegodssystemet. Valuta med samlarvärde ska behandlas som värdeföremål.

Efterforskning av ägare

Allmänna råd

Polismyndigheten bör, med hänsyn till polismyndighetens resurser, genomföra de efterforskningsåtgärder som är rimliga i förhållande till godsets värde, ägarens förmodade intresse av att få tillbaka godset och godsets spårbarhet.

Utgångspunkten bör vara att den som förlorat spårbar egendom bör kunna få tillbaka egendomen om den lämnats in till polismyndigheten och om godset kan spåras utan alltför stora svårigheter.

Föremål med sökbara identitetsuppgifter, som exempelvis tillverkningsnummer, bör kontrolleras i nationellt gods och i RAR. Hittegods som kan tänkas ha internationell anknytning bör kontrolleras i SIS/EPU-systemet. Värdefull egendom bör kontrolleras även gentemot exempelvis tillverkare, försäljare, fritidsbåtsregister och stöldskyddsförening. Via teleoperatör kan vissa mobiltelefoner spåras med hjälp av så kallat IMEI-nummer, som finns angivet i alla mobiltelefoner. Anteckningar om vidtagna efterforskningsåtgärder bör göras i anteckningsfältet för den aktuella godspunkten.

När det gäller hundar, katter och andra husdjur bör förekomst av öron- och chipmärkning kontrolleras. Chip som normalt sätts i nacken kan dock förflytta sig varför hela kroppen bör genomsökas. Hundar bör även kontrolleras i Jordbruksverkets centrala hundregister.

Innan mycket värdefullt gods, exempelvis större guldföremål, diamanter eller värdefulla båtar, lämnas ut till upphittaren bör polismyndigheten, om lämpligt, låta kungöra hittegodset i ortstidning eller liknande.

Förvaring och vård av hittegods

9 § Enligt 2 § hittegodslagen har en upphittare rätt att överlämna hittegodset till polisen och polismyndigheten får även annars omhändertaga godset om det behövs.

Hittegods, som exempelvis skjutvapen och explosiva varor, som enligt författning inte får innehas utan tillstånd av myndighet ska alltid förvaras hos polismyndigheten eller på annan av polismyndigheten anvisad plats.

Allmänna råd

I normalfallet bör polismyndigheten besluta att hittegods ska förvaras hos polismyndigheten. Undantag härifrån bör göras endast om särskilda skäl föreligger, såsom när

- hittegodset utgörs av s.k. institutionsgods
- hittegodset av transporttekniska skäl inte bör fraktas till polismyndigheten på grund av godsets storlek, transportsträckans längd eller om transporten är förenad med allt för stora kostnader, eller

- hittegodset är ett djur.

Gods av ringa värde

Allmänna råd

Gods av ringa värde bör förvaras under enkla former, exempelvis sorterade på ett sökbart sätt i en uppsamlingslåda. Hämtas inte godset inom två veckor bör det destrueras.

Gods som försämras snabbt

Allmänna råd

Gods som snabbt kan försämras eller förstöras bör förvaras i lämpligt förvaringsutrymme, exempelvis bör matvaror av betydande värde förvaras i kylrum. Kostnaden för förvaringen bör dock inte överstiga godsets värde.

Om gods måste säljas före fatalitetens utgång, bör ett enkelt anbudsförfarande tillämpas.

Djur

Allmänna råd

Förvaring av djur som tagits emot av polismyndigheten bör ske hos djurstall eller hos enskild person (fodervärd) som är lämplig för uppdraget.

Är förvaringen förenad med stora kostnader eller om det finns särskilda skäl bör polismyndighet låta sälja djuret tidigare än de tre månader som stadgas i 4 § hittegodslagen och beträffande hund de tio dagar som stadgas i 4 a § hittegodslagen. Kostnaden bör bedömas med utgångspunkt i djurets värde. Särskilda skäl kan vara att djuret är så speciellt att en lämplig fodervärd inte kan hittas.

Har djur tillfallit staten enligt hittegodslagen kan i vissa fall djuret avlivas med stöd av 5 § lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegoods m.m. Innan beslut fattas om avlivning bör lokal djurskyddsorganisation få möjlighet att omhänderta djuret.

Bestämmelser om hur djur ska tas om hand finns i djurskyddslagen (1988:534), djurskyddsförordningen (1988:539) samt föreskrifter som meddelas av Statens jordbruksverk.

Ekonomisk värdefull egendom, skjutvapen och explosiva varor

10 § Värdepapper, kontanter, smycken och annan ekonomiskt värdefull egendom samt skjutvapen och explosiva varor ska förvaras på betryggande sätt.

Allmänna råd

På betryggande sätt bör förstås värdeskäp eller motsvarande.

Beträffande vapen och explosiva varor bör förstås utrymmen som är godkända för förvaring enligt 4 kap. Rikspolisstyrelsens föreskrif-

ter och allmänna råd om Polisens och andra statliga myndigheters förvaring och transport av skjutvapen och ammunition (FAP 943-1) och 2 kap. och 3 kap. Statens räddningsverks föreskrifter och allmänna råd om förvaring av explosiva varor (SRVFS 2006:10).

Alkoholdrycker, medicinska preparat, sprutor och kanyler

Allmänna råd

Alkoholdrycker i öppnade flaskor eller burkar får anses värdelösa och bör hållas ut. Det bör observeras att vissa tillslutna drycker är färskvara med en begränsad lagringstid.

Medicinska preparat samt sprutor och kanyler bör överlämnas till apotek för destruktion om inte ägaren kan anträffas.

Hittelön

11 § Hittelön ska i normalfallet uppgå till tio procent av godsets marknadsvärde. Detta gäller även djur.

Allmänna råd

För nycklar, kontokort som spärrats, identitetshandlingar, körkort, medlemskort och liknande bör hittelön inte utgå.

Eftersom djur kan vara svåra att värdera bör vid tvist om större värden särskild värderingsman anlitas av polismyndigheten.

Om hittelön utgår för värdepapper, som exempelvis bankböcker, checkar och liknande, bör hittelönen inte överstiga en procent av innestående eller utfärdat belopp. För postväxlar som inte är dödade bör hittelön utgå med 10 procent av kostnaden för dödningsförfarandet samt eventuell räntekostnad under förfarandet.

Polismyndigheten bör fastställa ett standardbelopp för hittelön för cyklar och mopeder. Beloppet bör sättas till en nivå som inte inbjuder till att cyklar och mopeder tillgrips i syfte att under falska förutsättningar få ut hittelön.

För användbar cykel bör hittelönen inte fastställas till belopp över 1,0 procent av prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring och för användbar moped inte över 2,0 procent av prisbasbeloppet.

Polismyndighet bör förmedla frivilligt erbjuden högre hittelön.

Kostnader för godsets omhändertagande m.m.

12 § Enligt 3 § hittegodslagen har såväl polismyndigheten som upphittaren rätt att få skäligen ersättning av ägaren för sina kostnader för godsets omhändertagande.

Om godset tillfaller upphittaren är denne enligt 4 § samma lag skyldig att ersätta polismyndigheten för dess kostnader i anledning av fyndet.

Sådana kostnader som avses i 3 och 4 §§ hittegodslagen kan exempelvis vara särskilda utlägg för transporter, porto, telefonsamtal, värdering, förvaringsåtgärder, uppställning av djur, åtgärder för att efterforska ägaren och upphittarens förlorade arbetsförtjänst.

Består hittegodset av kontanter bör polismyndigheten inte ta ut någon ersättning för sina kostnader.

Polismyndigheten bör hålla godset inne till dess lösensumman betalats.

Polismyndighetens kostnader med anledning av omhändertagande av hittegoods

Polismyndigheten bör som huvudregel inte ta ut ersättning för kostnader när det gäller hittegoods som kan förvaras inom Polisens befintliga lokaler.

Däremot bör ersättning tas ut i de fall där direkta merkostnader uppstått till följd av polismyndighetens hantering av hittegodset. Exempel på merkostnader kan vara transportkostnader, kostnader för gods som är så skrymmande att en extern förvaringsplats hyrs in eller gods som kräver särskild omvårdnad under förvaringen. Ersättningen bör i dessa fall motsvaras av den merkostnad som uppstått för polismyndigheten, exempelvis det belopp som fakturerats från extern transportör eller uthyrare av förvaringsutrymme.

Ersättning för kostnader bör inte tas ut om det är uppenbart oskäligt.

13 § Blanketten *Inkomstkvitto* (RPS 972.5) ska användas då kontanta medel tas emot som betalning i hittegoodsärenden av en polismyndighet som inte använder kassaapparat för sådana ärenden.

Utlämnning av hittegoods

14 § Vid utlämnande av kontanter eller övrigt hittegoods som inte är gods av ringa värde ska mottagaren kvittera mottagandet på utlämningskvittot. Vid girering av pengar utgör girobeskedet kvitto.

Innan vapen, explosiva varor och andra tillståndspliktiga föremål lämnas ut ska polismyndigheten kontrollera att mottagaren innehar nödvändiga tillstånd. Om tillstånd inte finns eller kan erhållas har ägaren eller upphittaren ändå kvar rätten till den summa som inbringas när polismyndigheten säljer föremålet.

Allmänna råd

Lagstöd saknas för polismyndigheten att, i annat syfte än att identifiera ägaren, efterforska eller radera eventuell information av privat natur som finns i en dator, mobiltelefon eller annan informationsbärrare innan den lämnas ut till upphittare. Föreligger misstanke om brott tillämpas rättegångsbalkens regler.

Institutionsgods

Allmänna råd

Beträffande institutioner bör polismyndigheten fråga företrädaren för institutionen om de vill avstå från sin rätt till hittegods till förmån för upphittaren. Vidare bör polismyndigheten träffa överenskommelse med institutioner om lämpliga rutiner för exempelvis anmälan till polismyndigheten, vem som ska förvara hittegodset och hur länge.

Borttappade föremål efterfrågas i regel där de kan antas ha glömts kvar eller tappats. Därför bör polismyndigheten kunna acceptera en tidsutdräkt på 14 dagar innan institutionen anmäler föremålet till polismyndigheten.

Gods som upphittats utomlands

15 § Handläggningen av ärenden om pass som har upphittats utomlands ska ske vid passenheten vid den polismyndighet som har utfärdat passet. Rikspolisstyrelsen har utfärdat närmare bestämmelser om pass i Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om polismyndigheternas hantering av pass och nationellt identitetskort (FAP 530-1). Övrigt gods som upphittats utomlands ska handläggas av Polismyndigheten i Stockholms län.

Övriga redovisningsrutiner m.m.

16 § Pengar som inlutit till polismyndigheten som betalning för kostnader för förvaring, administration och i övrigt för hittegods omhändertagande eller pengar som tillfallit staten ska redovisas till Statens centralkonto i Riksbanken (SCR). Redovisningen ska ske genom att medlen sätts in på ett bankkonto eller plusgirokonto som är kopplat till SCR. På talongen ska framgå att insättningen avser hittegodsmedel.

Upphittade kontanter och hittelön ska betalas ut kontant eller över bank- eller plusgirokonto. Kvittens ska lämnas. Övriga utbetalningar ska bokföras direkt i redovisningssystemet för hittegods.

17 § Inventering av hittegodsmedel ska göras minst en gång i kvartalet och dessutom sista arbetsdagen i juni och december varje år av därtill utsedda förrättningsmän. Inventeringen ska dokumenteras.

Försäljning

18 § Beträffande sådant gods som ska säljas genom polismyndighetens försorg får polismyndigheten teckna separata avtal om försäljning. Försäljningen ska ske på affärsmissiga grunder.

Polismyndigheten ska bevaka att skäligen försäljningssummor erhålls. Polismyndigheten ska förvissa sig om att inte upphovsrättskyddat material eller annat gods som inte lämpar sig för försäljning säljs.

Polismyndigheten bör i tjänsteföreskrift närmare reglera hur försäljning och redovisning ska ske

Av 5 och 6 §§ lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m. framgår att egendom som kan komma till brottslig användning eller eljest är olämplig för försäljning ska oskadliggöras eller förstöras.

Är det fråga om datorer bör det uppmärksammas att lagrad information, exempelvis en programvara som skyddas av upphovsrätt, bör hanteras på samma sätt som vid avveckling av polismyndighetens egen IT-utrustning. Bestämmelser om sådan avveckling finns i Rikspolisstyrelsens föreskrifter om säkerhet vid Polisens informationsbehandling med stöd av IT (FAP 174-1).

När det gäller annan teknisk utrustning som lagrar elektronisk information, som exempelvis mobiltelefoner, faxar och vissa digitalkameror, kan det vara svårt att radera informationen på ett sätt som gör att den inte går att återskapa. Om informationen lagras i utrustningens hårddisk, minneskort eller motsvarande och inte enbart på externt lagringsmedium lämpar den sig därför inte för försäljning utan bör i stället förstöras eller på annat sätt oskadliggöras.

Kassation m.m.

19 § Hittegods som ska säljas eller kasseras ska redovisas på reversal i Polisens hittegodssystem.

Ansvar

Allmänna råd

Polismyndigheten bör i arbetsordning, tjänsteföreskrift eller särskilt beslut ange vilka funktioner som ska ansvara för hanteringen av hittegods och penningtransaktioner.

Reservrutin

20 § Om Polisens hittegodssystem är ur funktion ska blanketten *Hittegodsregistrerkort* (RPS 650.1) användas för registrering av hittegods.

Övrigt

21 § Rikspolisstyrelsen får, om särskilda skäl föreligger, medge undantag från dessa föreskrifter.

Denna författning träder i kraft den 1 september 2010, då Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om registrering m.m. av hittegods (RPSFS

RPSFS 2010:7

1993:8, FAP 650-1) och Rikspolisstyrelsens allmänna råd angående hantering m.m. av hittegods (FAP 650-2) ska upphöra att gälla.

På Rikspolisstyrelsens vägnar

BENGT SVENSON

Thomas Eriksson
(Rättsavdelningen)

